

Maciej Fink-Finowicki

SURVIVAL

BUSHCRAFTOWA
PODRÓŻ ŻYCIA

Maciej Fink-Finowicki

SURVIVAL

BUSHCRAFTOWA
PODRÓŻ ŻYCIA

Zdjęcia:

Wszystkie zdjęcia pochodzą z kolekcji Autora: © Maciej Fink-Finowicki

Copyright © Wydawnictwo SBM Sp. z o.o., Warszawa 2022

Tekst: Maciej Fink-Finowicki

Projekt okładki i DTP: Marek Regner

Redakcja: Agnieszka Niegowska

Korekta: Tomasz Łabonarski

Wydanie I

Wydrukowano w Polsce

Wydawnictwo SBM Sp. z o.o.

ul. Sułkowskiego 2/2

01-602 Warszawa

www.wydawnictwosbm.pl

Spis treści

1. WSTĘP	9
2. WPROWADZENIE	11
3. PSYCHOLOGIA PRZETRWANIA	15
4. SCHRONIENIE	31
5. OGIEŃ	49
6. WODA	73
7. JEDZENIE	91
8. EKWIPUNEK	111
9. TERENOZNAWSTWO	167
10. HIGIENA W OUTDOORZE	175
11. KORZYŚCI, ZAGROŻENIA, FILOZOFIA	181

Bushcraft jest drogą, nie celem.

Kroczę nią ze spokojem i z siłą.

Dziękuję wszystkim, których spotkałem na tym szlaku.

Szczególne podziękowania składam na ręce Białej Damy,

która wspiera mnie we wszelkich przedsięwzięciach!

WSTĘP

Witaj, podróżniku! Skoro trzymasz w ręku ten poradnik, znaczy to, że masz w sobie chęć eksploracji nowych obszarów, ciekawość świata i poczucie niezależności. Dobrze trafiłeś. Krok po kroku poprowadzimy Cię w świat bushcraftu, pokażemy sposoby radzenia sobie w plenerze i czerpania radości z obcowania z dziką naturą oraz pomożemy sprawić, aby Twój czas wolny był komfortowy, a przede wszystkim bezpieczny. Ruszaj z nami na survivalową przygodę!

Ja, czyli Maciej „*Żbik*” Fink-Finowicki, autor tego poradnika, oraz Sebastian „*Niedźwiedź*” Kostański jako moje wsparcie merytoryczne i konsultant zapewniamy, że wszystko, co tu przeczytasz, jest obrazem naszej wiedzy i naszego doświadczenia. Drogowskazy i wskazówki przez nas udzielone otworzą przed Tobą zupełnie nowe możliwości spędzania czasu ze znajomymi, z najbliższymi czy też samotnie. Pokażemy Ci nasz świat – jak

się nim cieszymy, co jest dla nas ważne i jak się bez szwanku po nim poruszać.

Książkę dedykujemy wszystkim ludziom otwartym na zdobywanie nowej wiedzy, osobom, które kochają przyrodę oraz pragną bezpiecznie podróżować i zdobywać nowe światy. Publikację tę, jako poradnik bushcraftowo-survivalowy, kierujemy zarówno do tych, którzy dopiero rozpoczynają swoją leśną przygodę, jak i do zaawansowanych odkrywców niezmiernych terenów zielonych naszej planety. Możesz ją przetestować w bezpiecznych domowych pieleszach i zainspirować się zawartymi tu treściami, ale też spakować do plecaka, aby służyła Ci na szlaku jako wsparcie i podpowiedź. A najlepiej czytać ją, bujając się beztrząsowo w hamaku, wsłuchując się w szum lasu i chłonąc zapachy przyrody.

WPROWADZENIE

Zanim w pełni zanurzymy się w lesie informacji, gąszczu wiedzy i blasku objawień outdoorowych, przyjmijmy pewien porządek semantyczny, aby narracja płynęła gładko i nie rozbijała się o rafy nieдомówień.

SURVIVAL. BUSHCRAFT. WOODCRAFT. OUTDOOR. Czy to synonimy, czy terminy komplementarne? Ile w tym wszystkim jest przetrwania, a ile turystyki? Nie ma jednej oficjalnej definicji. W zależności od kontekstu słowa te mogą być używane w różnym porządku znaczeniowym. Aby spójność naszej opowieści pozostała zachowana, czerpiąc z naszego doświadczenia i postrzegania tematyki, proponujemy przyjąć pewne wyjaśnienia.

SURVIVAL: całość działań, wiedzy i umiejętności, nakierowanych na utrzymanie się przy życiu w każdej sytuacji i przy jakimkolwiek zagrożeniu. Przetrwanie jest celem ostatecznym,

nadrzędnym – bez względu na koszty, regulacje i aspekty moralne. Tak rozumiany survival może dotyczyć przetrwania poza cywilizacją, ale też możemy mówić o survivalu miejskim, militarnym, postapokaliptycznym, finansowym, politycznym... Survival jako taki jest rdzeniem naszego podręcznika, wokół którego będziemy poruszać się w ramach szerszych określeń.

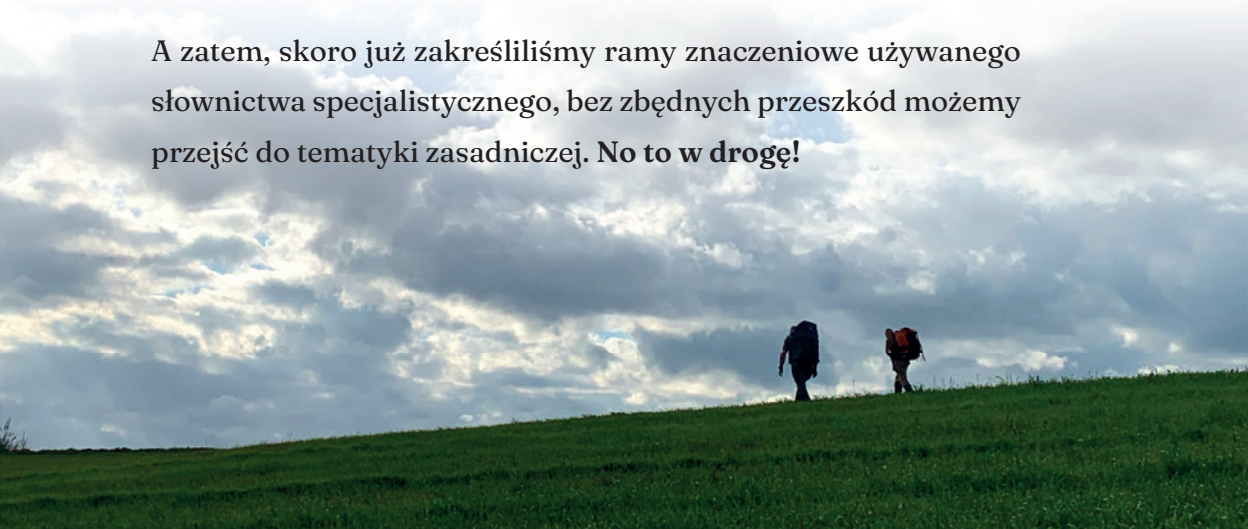
BUSHCRAFT: całokształt kultury zachowania się i wykorzystywania swoich umiejętności na łonie przyrody. Poruszamy się po niej, używając naszej wiedzy o prawach natury i zachodzących w niej procesach. Wykorzystujemy tę wiedzę oraz empatię jako naszą siłę. Szanujemy otaczający nas zielony świat i jego mieszkańców, wiedząc, że jesteśmy jego częścią. A zatem bushcraft jest pojęciem szerszym niż survival i bardziej kompleksowym. Nastawiony jest na poznanie i harmonijne współistnienie, obfituje w walory relaksacyjne, choć oczywiście wykorzystuje elementy survivalu, a stopień i etyka ich wykorzystania wpływają na jakość kultury bushcraftowej.

WOODCRAFT: całość procesów i czynności wykonywanych w ramach eksploracji i poznawania nowych terenów w celu ich zasiedlenia i długoterminowej eksploatacji. Wykorzystuje filozofię bushcraftu i elementy survivalu, choć tak naprawdę jest pojęciem historycznie starszym. Ze względu na cel główny woodcraftu najlepiej opisać go jako kompleksowy sposób na życie i przetrwanie z użyciem całej dostępnej wiedzy i doświadczenia. Traperzy i osadnicy północnoamerykańscy, prac na zachód podczas kolonizacji Ameryki, robili właśnie woodcraft.

OUTDOOR: całokształt aktywności pozamiejskich. Obejmuje nie tylko bushcraft i survival, ale też szeroko rozumianą turystykę, uprawianie sportów, trekking górski, jazdę konną i wszelakie aktywne spędzanie czasu. Pozbawiony jest własnych konotacji etycznych, a zakres wykorzystywanej wiedzy i umiejętności oraz normy postępowania przypisane są do konkretnej, uprawianej właśnie dyscypliny. Outdoor często stosowany jest jako synonim bushcraftu czy nawet turystyki, jest jednak pojęciem szerszym. Głównym celem outdooru jest rozrywka i samo-realizacja.

EDC: skrót pochodzący z języka angielskiego i oznaczający *Every Day Carry*, co na polski zostało zgrabnie przetłumaczone jako Ekwipunek Dźwigany Codziennie. Jest to mały pakunek przypinany do plecaka, noszony w kieszeni lub w formie nerki na pasku, zawierający najpotrzebniejsze rzeczy – przydatne na co dzień nie tylko w outdoorze. W EDC powinny znaleźć się między innymi: nóż/multitool, opatrunek, podstawowe leki, latarka, źródło ognia, rozpałka, żyłka, drut, powerbank, ładowarka, awaryjna karta kredytowa i niewielki zapas gotówki. Choć, oczywiście, dokładny skład zależy od stylu życia i zapotrzebowań.

A zatem, skoro już zakreśliliśmy ramy znaczeniowe używanego słownictwa specjalistycznego, bez zbędnych przeszkód możemy przejść do tematyki zasadniczej. **No to w drogę!**

PSYCHOLOGIA PRZETRWANIA

Pobyt w outdoorze – bo tak najczęściej nazywamy świat, po którym przychodzi nam się poruszać – dostarcza mnóstwo satysfakcji i jest formą samorealizacji, a jego właściwości prozdrowotne i przyjemność z takiego spędzania czasu są trudne do przecenienia. Jednak nie zawsze jest miło i bezpiecznie, trzeba bowiem pamiętać, że potęga przyrody jest ogromna, nasze uśpione przez dobrodziejstwa cywilizacji umysły niekiedy zaś nie dopuszczają do głosu realnych zagrożeń. Co więc robić w sytuacji awaryjnej? Jak postępować, gdy jesteśmy w głuszy i zabłądzimy, stracimy zapasy albo nagła zmiana pogody zmusi nas do nieplanowanego noclegu? Właśnie tutaj nieoceniona okaże się umiejętność przetrwania.

Zastanawiasz się na pewno, co jest najważniejsze w takich trudnych sytuacjach. Jaką kupić kurtkę, żeby nie przemokła? Jakie buty? Plecak turystyczny czy militarny? No i ile pieniędzy wydać na nóż... To wszystko istotne elementy oprzyrządowania, które omówimy szczegółowo już niebawem. Pamiętaj jednak, że kluczowe dla bezpieczeństwa w lesie i radzenia sobie w sytuacjach awaryjnych jest to, co masz w głowie.

PIRAMIDA PAŁKIEWICZA

Jacek Pałkiewicz, wybitny polski podróżnik, uważany za jednego z nestorów rodzimego survivalu, opracował Piramidę Przetrwania. Poświęcimy jej teraz kilka słów.

MOTYWACJA I WOLA PRZEŻYCIA

Motywacja i umysł to najważniejsze elementy Twojego ekwipunku. I nikt ani nic Ci ich nie zabierze – zawsze masz je ze sobą, w swojej głowie i duszy. Nie zapomnisz ich z domu, nie zgubisz po drodze. Musisz tylko zdać sobie sprawę, jak są ważne. Bez motywacji i odpowiedniego sposobu myślenia nawet najlepszy sprzęt może okazać się bezużyteczny. Dlatego właśnie to hart ducha stanowi podstawę naszej Piramidy Przetrwania.

Co może być Twoją motywacją? Naturalnie chęć przeżycia, atawistyczny instynkt przetrwania. To jeden z najsilniejszych motywatorów psychologicznych, zainstalowany w naszym własnym „oprogramowaniu” przez naturę. Jest jednak coś, co działa jeszcze mocniej – potężne narzędzie, potwierdzone analizą tysięcy zdarzeń ekstremalnych i relacjami z wielu katastrof. To chęć ponownego zobaczenia bliskich, więzi rodzinne, czyli po prostu miłość. Zmotywowani tym silnym uczuciem jesteśmy w stanie, jak to się mówi, góry przenosić. I ta emocja jak najbardziej wpisuje się w mechanizm **woli przeżycia**.

WIEDZA I UMIEJĘTNOŚCI

Mając dobrą motywację – paliwo dla naszej woli przeżycia – wypada też wyposażać się w drugą najważniejszą rzecz do przetrwania, a mianowicie **wiedzę** czy też **umiejętności**. I tu właśnie wkraczamy my z naszym podręcznikiem. Wiedza bowiem to całościowa informacja, jaką posiadasz po przeczytaniu tej książki, ale też wszystko to, co przyswoisz na kursach przetrwania, z wiarygodnych źródeł z internetu czy innych publikacji. To Twoja podręczna biblioteka – Twój rezerwuar wiadomości.

TRENING

Jeśli CHCESZ (motywacja) i wiesz JAK (wiedza), następnym w kolejności elementem układanki jest **trening**. A zatem: doskonał elementy warsztatu przetrwania, kiedy tylko masz okazję! Nie wystarczy wiedzieć, jak rozpaść ognisko w mokrym lesie, i bardzo tego chcieć, trzeba jeszcze, aby umiejętność ta weszła w nawyk, utrwaliła się w dziesiątkach, setkach powtórzeń. Czasem taki trening może w ekstremalnej sytuacji uratować życie, np. jeśli walczysz o rozpalenie ognia w warunkach hipotermii, gdy liczą się dosłownie minuty.

EKWIPUNEK

Ostatnim elementem w naszej Piramidzie Przetrwania jest **ekwipunek**. Możesz go w ogóle nie posiadać przy sobie, jeśli życie postawiło Cię w ekstremalnej sytuacji z zaskoczenia, np. na skutek katastrofy... Mogłeś stracić plecak z ekwipunkiem podczas przeprawy przez rwącą rzekę... Ale jeśli masz MOTYWACJĘ i WIEDZĘ popartą TRENINGIEM, to brakujący nóż zrobisz z kamienia, kubek z kory drzewa, a linę z korzeni. Zakładamy jednak, że najczęściej w sytuacjach leśnych znajdujesz się z własnego wyboru, czyli przygotowany. Dlatego też w jednym z rozdziałów będziemy szczegółowo omawiać ekwipunek, pomożemy dobrać plecak, buty, no i nóż...

Prześledźmy teraz działanie Piramidy Przetrwania na przykładzie – łatwiej będzie to zrozumieć i utrwalić sobie w pamięci. Jeśli potrzebujesz coś związać, np. belki podtrzymujące szalasy, to mając **motywację**, dokonasz tego nawet bez **wiedzy**, jak to zrobić, a tym bardziej bez **treningu**. Powiem

więcej – zrobisz to i bez **sprzętu** (sznurka), metodą prób i błędów wykorzystując to, co masz pod ręką. Zastosujesz zwykły supel, a nie najlepszy w danej sytuacji węzeł. Będzie Cię to kosztowało sporo pracy i nerwów. I nie będzie to najlepiej wykonana robota. Ale... rozwiążesz problem.

Elastyczne pędy zastępują sznurek

A teraz odwróć w głowie piramidę i przeanalizuj raz jeszcze tę samą sytuację. Jeśli brak Ci motywacji (podstawa piramidy), to nie kiwniesz nawet palcem, mimo że będziesz wiedział, jak to zrobić, i miał to przetrenowane. Możesz mieć też najlepszy pod słońcem sznurek, a problem i tak pozostanie nierozwiązany bez motywacji, która jest zapłonem każdego działania – zresztą nie tylko w terenie.